

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	ODBS De Holterenk
Adres	Slachthuisstraat 1
Postcode en plaats	7451 AW Holten
E-mailadres school	administratie@holterenk.nl
Directeur	Thea Bergsma
Adjunct-directeur	-
Daltoncoördinator	Jobke Rozema
Aantal groepen/ klassen (PO)	5
Aantal leerlingen	112
Populatie (PO)/ schoolsoort (VO)	Openbaar Basisonderwijs
Aantal leraren	8 leerkrachten en 1 onderwijsassistent
In bezit van Daltoncertificaat	ja
Bezig met Daltoncursus	nee
Nevenvestigingen	nee
Stand van zaken inspectie	Basistoezicht
Visitatie team	
Voorzitter	mevr. Jantje Lammers – de Lange
Lid 1.	mevr. Silva van Houten
Lid 2.	
Lid 3.	
Lid 4.	
Lid 5.	
Datum visitatie	06 - 10 - 2016
Soort visitatie	1 ^e licentieaanvraag 2 ^e licentieaanvraag ☒ licentieverlenging versnelde visitatie licentieverlenging Visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 81
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

Niet van toepassing bij 1^e licentieverzoek

aanbeveling 1.

Geef reflectie en evaluatie een meer structurele plek binnen jullie systeem. Denk daarbij ook aan klassenvergaderingen en leerlingenraad.

evaluatie school

Klassenvergadering en leerlingenraad

Sinds het schooljaar 2011-2012 wordt in de groepen 5 t/m 8 consequent gewerkt met een klassenvergadering. De klassenvergadering vindt eens in de 2 weken plaats (om de week).

Vanaf schooljaar 2015-2016 werken we met een format voor de klassenvergadering waarop didactische en pedagogische groepsdoelen staan.

Vanaf schooljaar 2011-2012 werken wij met een leerlingenraad.

Vanaf schooljaar 2012-2013 wordt de leerlingenraad gekozen d.m.v. verkiezingen binnen de school.

Evaluatie en reflectie:

Dag-evaluatie:

- We geven dagelijks leerlingen reflectie op hun werk.
- Leerlingen vanaf groep 3 kijken hun werk zelfstandig na.
- Aan het eind van iedere schooldag evalueren de leerkrachten de dag met hun leerlingen (d.m.v. een dagcijfer).

Wekelijks:

- Vanaf schooljaar 2015-2016 werken we aan ons nieuwe taakblad. Hierop staan op de achterkant reflectievragen vermeldt die de leerlingen in moeten vullen. Ook staat er achter elk doel van de les een duimpje die de leerlingen moeten invullen waarmee de leerlingen kunnen aangeven of hun lesdoel behaald is. Als het lesdoel niet behaald is kunnen ze tijdens een volgende instructie over dat lesdoel aansluiten bij de (extra) instructie momenten.

Tweewekelijks:

Tijdens de klassenvergadering reflecteren de groepen 5 t/m 8 op hun cognitieve en pedagogische ontwikkelingen en de sfeer in de groep. Bij elke klassenvergadering kunnen de leerlingen nieuwe agendapunten inbrengen voor de volgende vergadering.

Tweemaal per jaar:

- Leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen voor het rapport punten in waarover zij willen praten met hun ouders en leerkracht(en). Ze stellen zichzelf doelen.
- De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen een klimaatschaal in. De klimaatschaal is een onderdeel van ons toets kalender.

Overig:

- Om het jaar vullen leerlingen een tevredenheidsonderzoek in.
- Vanaf dit schooljaar is dit jaarlijks.

bevindingen visitatieteam

Evaluatie en reflectie hebben een structurele plek gekregen in het onderwijsprogramma van de school. Er is gekozen voor een aanpak op meerdere manieren. De klassenvergadering en de leerlingenraad hebben een structureel karakter, wat ook is bevestigd in het gesprek met de leerlingenraad.

Tijdens de visitatie hebben we evaluatiemomenten in meerdere groepen gezien, dit was voor de kinderen een bekend terugkerend moment. De rapportgesprekken met de kinderen, in het bijzijn van hun ouders, worden door alle partijen als zeer positief ervaren. De aanbeveling van het vorige visitatieteam is zeker voldoende uitgevoerd. Het geven van een vervolg op de reflectie is een volgende stap in de ontwikkeling van de school (zie aanbeveling 3).

aanbeveling 2.

Zorg ervoor dat de keuze en het extra werk meer uitdaging biedt aan jullie kinderen en dat het ergens wordt geregistreerd.

evaluatie school

In groep 1 en 2 wordt het keuzewerk op blad 3 van de taakjes dagelijks genoteerd.

In groep 3 staat het keuzewerk (periodetaken) en extra werk op het taakblad. De leerkracht houdt middels een registratieblad bij welk extra werk de leerling kiest en welke periodetaak een leerling gemaakt heeft. De zonleerlingen van Veilig Leren Lezen hebben ander extra werk dan de maankinderen.

In groep 4 t/m 8 staan de (periodetaak en doelen) op het taakblad. De kinderen kunnen dit extra werk zelfstandig afkleuren op hun taakblad.

bevindingen visitatieteam

De school heeft een bewuste keuze gemaakt voor een periodetaak om het keuzewerk een plek te geven. De periodedoelen bestrijken meerdere vakgebieden. Hierbij kunnen veel verschillende materialen en werkvormen worden ingezet. Deze aanbeveling is hierdoor in voldoende mate gerealiseerd.

Het keuzewerk in de groepen 1 en 2 wordt niet geregistreerd zoals hierboven beschreven. De kleuters geven op een planbord aan welke keuzetaak zij doen. Dit wordt niet ook nog schriftelijk geregistreerd. De kinderen weten goed te benoemen uit welke keuzetaken zij mogen kiezen en aan welke voorwaarden zij moeten voldoen. Voor de hogere groepen is er gekozen voor een periodetaak als keuzewerk. Hieraan werken de kinderen, als de basistaak af is. De kinderen registreren het aantal keren dat ze aan een periodetaak hebben gewerkt, als kinderen niet aan het werken met de periodetaak toekomen, wordt de basistaak aangepast, zodat alle kinderen wel kunnen werken aan de langere termijndoelen.

Ook op het taakblad geven de kinderen aan wanneer ze hebben gewerkt aan de periodetaak. Deze registratie wordt door de kinderen niet altijd goed uitgevoerd. Het is het overwegen waard om hier meer aandacht aan te besteden om zo het doel hiervan aan de kinderen duidelijk te maken. Deze aanbeveling wordt eveneens als voldoende uitgevoerd beoordeeld.

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

Groep 1/2

De leerlingen plannen op donderdag de taken voor de week (eventueel met hulp van de leerkracht, die het proces bewaakt).

De leerlingen uit groep 1 maken minimaal 1 taak in de week. De leerlingen uit groep 2 maken minimaal 2 taken in de week.

Door meer differentiatiemogelijkheden zijn er leerlingen die meer taakjes in de week uitvoeren. Ze hebben hier zelf de vrijheid in.

Groep 3:

In groep 3 wordt er aan het begin van de dag een planning gemaakt voor de dag.

De leerlingen bepalen zelf de volgorde van het uitvoeren van de taken. Heel soms

ligt de volgorde van de uit te voeren taken vast en wordt dit bepaald door de leerkracht. De leerlingen krijgen steeds meer verantwoording over het zelf afronden

van hun taken. Het taakblad gaat op woensdag mee naar huis. De leerkracht schrijft hierop zijn/haar opmerkingen/reflectie over die week.

Ook de leerling beantwoordt reflectievragen die op het taakblad staan.

Ouders lezen beide opmerkingen en retourneren het taakblad naar school, voorzien van een handtekening en/of een opmerking.

De leerlingen kiezen zelf hun werkplek (stilletokaal, klaslokaal, leerplein boven, leerplein beneden) en zorgen ervoor dat deze plekken opgeruimd blijven.

Aan het eind van de dag voeren ze hun huishoudelijke taak uit met hun maatje.

Groep 4 t/m 8:

De leerlingen plannen op donderdag hun werk zelfstandig. Ook schrijven de leerlingen hun eigen gekozen doelen voor de komende week op. De gemaakte taken worden ingekleurd.

Het taakblad gaat op woensdag mee naar huis. De leerkracht schrijft hierop zijn/haar opmerkingen/reflectie over die week.

Ook de leerling beantwoordt reflectievragen die op het taakblad staan. Ouders lezen beide opmerkingen en retourneren het taakblad naar school, voorzien van een handtekening en/of een opmerking. Dit is echter de verantwoordelijkheid van de ouder.

Er is ruimte voor gedifferentieerde instructie. Leerlingen kunnen zelf aangeven wanneer ze extra instructie willen door dit aan te geven met hun dobbelsteen of aan te sluiten bij de instructietafel. De leerlingen kiezen zelf hun werkplek. Bij de ene leerling is dit meer leerkracht gestuurd dan bij een andere leerling (stilletokaal, klaslokaal, leerplein, leerplein beneden). Ze zorgen ervoor dat deze plekken opgeruimd blijven. Aan het eind van de dag voeren ze hun huishoudelijke taak uit met hun maatje.

De leden van de leerlingenraad (klassenvertegenwoordigers van elke groep uit groep 5 t/m 8) komen 6x per schooljaar bijeen in de leerlingenraad.

Hierin vertegenwoordigen zij hun groep. Hierin worden zaken besproken als bijvoorbeeld buitenspeelmateriaal, pauzes (schoolgerelateerde zaken, schoolklimaat, didactisch enz.)

De leerlingenraad koppelt de besproken punten terug naar hun eigen klas tijdens een klassenvergadering

bevindingen visitatieteam

In de kleutergroepen plannen de kinderen op het digitale bord. Een eerste bewustwording van een taak wegzetten in de tijd. Dit lukt goed m.b.v. de juf, die bij het "aftekenen" de kinderen laat reflecteren op de uitvoering en beleving.

Het taakblad voor de hogere groepen is goed doordacht en biedt de kinderen de kans om taken te plannen en te reflecteren. Wat we hebben gezien in de praktijk is dat de leerkrachten grotendeels klassikaal plannen en dat alle kinderen dezelfde taak op dezelfde dag/tijd gaan uitvoeren. Voor de pauze is er leesinstructie, na de pauze rekeninstructie. De kinderen mogen er voor kiezen om de bijbehorende taak op een ander moment te maken, in de praktijk hebben wij niet kunnen waarnemen dat van deze vrijheid gebruik werd gemaakt. De reflectie op de taak is goed vorm gegeven, maar wordt door de kinderen summier ingevuld. De zin "nog niet zo goed" vraagt om een toelichting en verbeterpunt voor de volgende taak: zie aanbeveling 3. De vrijheid van werkplek wordt grotendeels bepaald door de leerkracht. De leerkracht bepaalt of een kind buiten het lokaal kan werken, vervolgens mag het kind daarvoor kiezen. Wat positief opvalt is de wijze waarop de kinderen omgaan met de verantwoordelijkheden die ze hebben. Op organisatorisch gebied worden de toebedeelde verantwoordelijkheden door de kinderen genomen en gerespecteerd door de andere kinderen (taakspelrollen). De kinderen kunnen goed omgaan met de vrijheid van werkplek, wanneer ze die hebben gekregen van de leerkracht. Kinderen volgen instructie aan de instructietafel, de deelname is grotendeels leerkracht gestuurd. Het visitatieteam ziet de ontwikkeling van deze kernwaarde op leerling niveau als een kans voor verdere ontwikkeling van de persoonlijke- en leerdoelen binnen het Dalton onderwijs. Zie aanbeveling 1.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakinhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

Groep1/2

De leraar geeft de kinderen het vertrouwen om samen te werken in de verschillende hoeken, zowel binnen als buiten de klas.

De leerkracht zorgt ervoor dat de opdrachten op verschillende manieren uitgevoerd kunnen worden. De leerkracht observeert de leerlingen en beschrijft in het groepsplan op welk ontwikkelingsniveau de kinderen zich bevinden.

Groep 3

De leerkracht schenkt het vertrouwen aan de leerlingen bij het kiezen van de werkplek (lokaal, leerplein). Ook kiezen de leerlingen zelf de volgorde van het werk/de taak nadat de instructie gegeven is. De leerlingen bepalen, binnen de aangeboden dag, zelf hun werktempo.

In groep 3 werken we met verschillende niveaus van het aanvankelijk lezen. We werken met de gemiddelde groep (maankinderen), de groep met bovengemiddelde leerlingen (zon kinderen) en de risico kinderen en leerlingen die onder het gemiddelde scoren. Zij worden extra begeleid met Connect (en eventueel veilig in stapjes).

Vanaf midden groep 3 wordt er ook bij het rekenen op 3 niveaus gewerkt. *, ** en het bijwerkgroepje. De zon kinderen hebben een ander taakblad, voorzien van ander extra werk, dan de maankinderen. Ook maken we, waar nodig, aangepaste taakbladen.

De leerkracht maakt zelf een keuze tussen sturing van leerlingen, begeleiden van leerlingen en loslaten van zijn/haar leerlingen.

Groep 4 t/m 8

De leerkracht biedt de leerlingen vertrouwen bij het kiezen van de werkplek (stille-lokaal, klaslokaal, leerplein, leerplein beneden). De leerkracht laat de volgorde van het werk aan de leerlingen over en laat weten wanneer zij welke instructie aanbiedt. In de bovenbouw kunnen de leerlingen soms ook zelf bepalen of zij bij deze instructie willen aansluiten of niet.

Het taakblad is gedifferentieerd op taal/reken en leesniveau.

Sommige leerlingen krijgen nog een dagtaak i.p.v. een weektaak.

Ook de leerlingen met een eigen leerlijn krijgen een eigen gedifferentieerde taakblad of dagtaak (minder werk/ander werk/andere verwerking e.d.).

bevindingen visitatieteam

We zijn zeer positief over de sfeer in de school. Leerlingen en leerkrachten gaan respectvol en open-minded met elkaar om. In de onderbouw zien we dat kinderen meer vrijheden/verantwoordelijkheden hebben dan in de bovenbouw. De leerkrachten hebben hierin zoals hierboven beschreven een eigen keuze. In de midden-/bovenbouw is er voornamelijk sprake van leerkracht gestuurd handelen. Zie ook de beschrijving bij leerlingniveau.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Er is een goede doorgaande lijn op school.
 Wij verwachten dat de leerlingen zich conformeren aan de gemaakte afspraken en dat verwachten we ook van de leerkrachten. Als je denkt dat je je niet aan de gemaakte afspraken kunt houden moet je dat aan kunnen en durven geven.
 Wij durven elkaar en elkaars leerlingen aan te spreken over de gemaakte afspraken en verantwoordelijkheden.
 Wij, als leerkrachten, vragen hulp van elkaar middels o.a. collegiale consultatie.
 We lopen zeer makkelijk bij elkaar naar binnen.

bevindingen visitatieteam

Op schoolniveau is er sprake van vrijheid tot het ontwikkelen van ideeën. Individueel en in gezamenlijkheid. Het team straalt een eenheid uit en maakt gebruik van elkaars kwaliteiten. Collega's weten wat er speelt en leeft in de school, voelen zich daar in gezamenlijkheid verantwoordelijk voor en geven elkaar positieve feedback. De leerkrachten nemen hun vrijheid en pakken zeker hun verantwoordelijkheden. Het zou een goede ontwikkeling zijn om deze cultuur ook op kindniveau verder vorm te geven.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Groep 1/2

De leerkracht bepaalt het lesdoel. Hierbij wordt uitgegaan van de zone van naaste ontwikkeling, kinderen vullen doelen aan en zijn betrokken bij het bereiken hiervan. Er is differentiatie om het lesdoel te behalen. Hiervoor zijn er materialen op de verschillende ontwikkelingsniveaus in de groep aanwezig. Ook vindt er afstemming en aansluiting plaats met groep 3.

De kleuters helpen elkaar door samenwerkingsopdrachten. Ook helpen ze elkaar op het gebied van zelfstandigheid (bijv. een verfschort dichtdoen). Tevens wordt er gewerkt met maatjes. Hierbij zijn er twee leerlingen aan elkaar gekoppeld.

De uitgestelde aandacht wordt voor de leerlingen visueel gemaakt door twee beren op de stoel. Als de grote beer op de stoel van de leerkracht wordt gezet mogen de kinderen de leerkracht niet storen. Het kleine beertje zit dan alleen op het stoeltje voor de klas. De leerlingen moeten nu zelf oplossingen zoeken voor hun problemen. Ze mogen wel andere leerlingen om hulp vragen. De kinderen die keuzewerk doen mogen op dit moment dan ook niet veranderen van keuze.

De kleuters werken veel met zelfcorrigerend materiaal. Bij de taakjes wordt, in samenwerking met de leerkracht, besproken of het werk klaar is.

Groep 3

Op het taakblad staan de doelen per dag en per vakgebied vermeld. De leerlingen krijgen, in beperkte mate, vrijheid in het kiezen van een verwerkingsvorm. En de manier waarop de leerling zijn/haar lesdoel behaalt.

Tijdens het zelfstandig werken maken de leerlingen gebruik van hun dobbelsteen. Een rood rondje betekent "ik werk alleen en wil niet gestoord worden", een oranje rondje betekent "ik wil samenwerken", een groen rondje betekent "ik wil met mijn groepje samenwerken", een vraagteken betekent "ik heb een vraag".

De leerkracht helpt de leerlingen die een vraagteken op hebben staan tijdens de vaste hulprondes. De leerlingen moeten, indien mogelijk, eerst hun vraag aan hun schoudermaatje of in hun groepje stellen.

De leerling bepaalt, in overleg met de leerkracht, hoe hij/zij de taaktijd indeelt en op welke werkplek hij/zij werkt.

Er worden drie kleuren kaarten gebruikt om de uitgestelde aandacht visueel te maken. De rode kaart hangt de leerkracht op als de leerlingen zelfstandig en stil moeten werken aan de taak. De leerkracht zet de timer aan zodat de tijd visueel wordt gemaakt. De leerlingen mogen de leerkracht niet storen, de leerkracht de leerlingen ook niet.

De oranje kaart hangt de leerkracht op als de leerlingen mogen samenwerken met hun schoudermaatje/groepje. De leerkracht zet de timer opnieuw. De groene kaart hangt de leerkracht op als de leerlingen mogen samenwerken met hun groepje/maatje of andere klasgenoten, de leerlingen mogen op dit moment ook naar de leerkracht lopen.

Na de herfstvakantie kijken de zon-leerlingen zelf hun Veilig Leren Lezen na. Vanaf januari kijken de leerlingen in groep 3 zelf het Veilig Leren Lezen en het rekenen na. Elke groep heeft een handelingswijzer voor het nakijken opgehangen bij de nakijktafel. Elke groep heeft een nakijktafel waarin nakijkboekjes liggen en groene nakijkpennen.

Groep 4 t/m 8

Op het taakblad staan de doelen per dag per vakgebied vermeld.

De werkwijze m.b.t. het zelfstandig werken is gelijk aan de werkwijze van groep 3 (zie uitleg hierboven).

Vanaf groep 4 kijken de leerlingen de vakken technisch lezen, spelling, rekenen zelfstandig na. Elke groep heeft een handelingswijzer voor het nakijken opgehangen bij de nakijktafel. Elke groep heeft een nakijktafel waarin nakijkboekjes liggen en groene nakijkpennen.

bevindingen visitatieteam

De organisatie van het groepsgebeuren is duidelijk voor iedereen en binnen de school is een goede doorgaande lijn waar te nemen. De lesdoelen worden helder aangegeven en de materialen zijn geordend op niveau en gemakkelijk te vinden voor de kinderen. De handelingswijzers helpen de kinderen om zelfstandig hun taak uit te kunnen voeren. Een overweging voor de school kan zijn om (een deel van) het keuzewerk voor de kinderen in de kleutergroep in niveaus in te delen, zodat er zelfstandig kan worden geoefend in de fase van de naaste ontwikkeling.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

De leerkracht zorgt ervoor dat de klassenorganisatie goed is: bij het zelfstandig werken wordt gebruik gemaakt van de zelfstandig werkkaarten en de dobbelstenen. Deze bieden rust en structuur waardoor er ruimte ontstaat om leerlingen te begeleiden. De leerkracht zorgt ervoor dat de benodigde materialen beschikbaar zijn. Leerlingen kiezen zelf, in overleg met hun leerkracht, de voor hun geschikte werkplek.

Door een duidelijke doorgaande lijn binnen de school (zelfstandig werken kaarten, dobbelstenen, timers, eigen laatje) wordt ruimte geboden om zelfstandig te kunnen werken. Ook zijn er verschillende plekken om samen te werken en/of zelfstandig te werken. Zo is er een stille lokaal, een leerplein beneden, een leerplein boven, klaslokaal, koffiekamer.

Leerlingen kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van een opzoekboekje, concrete materialen en gehoorbeschermers. Alle leerkrachten hebben een positieve instelling waardoor de leerlingen zich gewaardeerd voelen.

bevindingen visitatieteam

Het visitatieteam heeft de hierboven beschreven situatie ervaren in de school. Een compliment voor de gestructureerde omgeving die de kinderen wordt geboden. Dit kan alleen doordat er een goede samenwerking is binnen het team.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

We streven een duurzame ontwikkeling na als school. De leerkrachten zijn breed inzetbaar en kunnen dus flexibel in de groepen ingezet worden. Hierdoor ontwikkelen zij zich voortdurend.

We zijn een relatief klein team waardoor er meer initiatief getoond wordt. Elk teamlid kan bij de leidinggevende aangeven waarin hij/zij zich wil ontwikkelen en wat zijn/haar loopbaanwensen zijn voor de nabije toekomst. De schooltaken zijn verdeeld over de leerkrachten, waarbij wordt gewerkt vanuit de talenten van de leerkrachten. We verwijzen graag verder naar hoofdstuk 5.4

bevindingen visitatieteam

Het enthousiasme waarmee ontwikkelingen in gang gezet zijn en worden is duidelijk waarneembaar.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Groep 1/2

De leerkracht stimuleert de leerlingen zoveel mogelijk tot samenwerken. Een aantal leerlingen werken van nature al veel samen. Er zijn ook kinderen die wel naast elkaar aan het werk zijn maar nog niet samen kunnen werken. Deze leerlingen stimuleren wij zoveel mogelijk tot samenwerken. De leerkracht speelt hierop in door mee te spelen of door een begeleidende rol in te nemen. Hiervoor gebruiken wij coöperatieve werkvormen, teambouwers en klassenbouwers en ook de maatjes.

Groep 3

De leerlingen mogen in overleg met de leerkracht hun werkplek kiezen. Ze hangen hun naamkaartje op het whiteboard zodat de werkplek inzichtelijk is voor de leerkracht. Ze geven middels de dobbelsteen aan op welke manier ze willen werken. Zelfstandig, met een oog/schoudermaatje of met een groepje. De leerlingen wachten op hun beurt, laten de ander uitspreken, helpen elkaar waar nodig en respecteren elkaars (on)mogelijkheden. De kinderen communiceren veel met elkaar (kring, samenwerkingsopdrachten, leefstijl, godsdienst, humanistische vorming, taaktijd, keuzewerk). Ook wordt er gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen, klassenbouwers en teambouwers.

Groep 4 t/m 8

De leerlingen mogen in overleg met de leerkracht hun werkplek kiezen. Ze hangen hun naamkaartje op het whiteboard zodat de werkplek inzichtelijk is voor de leerkracht. Ze geven middels de dobbelsteen aan of ze zelfstandig, samen met schoudermaatje of oogmaatje of met een groepje willen werken. De leerlingen wachten op hun beurt, laten de ander uitspreken, helpen elkaar waar nodig en respecteren elkaars (on)mogelijkheden. De kinderen communiceren veel met elkaar (kring, klassenvergadering, samenwerkingsopdrachten, leefstijl, godsdienst, hvo, taaktijd). Ook wordt er gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen, klassenbouwers en teambouwers.

We maken ook gebruik van groepsoverstijgend samenwerken. Denk hierbij aan Tutorlezen en het samenwerken met een maatjesgroep. Bijvoorbeeld bij een maandsluiting.

bevindingen visitatieteam

Het samenwerken van de leerlingen gebeurt in de beschreven vormen. Het maatjeswerk is breed doorgevoerd en zichtbaar in een doorgaande lijn. Deze dag hebben wij geen coöperatieve samenwerkingsvormen gezien. Hiervoor waren wel kansen binnen de bezochte groepsactiviteiten. Het toepassen van samenwerkingsvormen/coöperatieve werkvormen is een onderdeel dat kan worden afgestemd en op leerling- en leerkrachtniveau kan worden geborgd: zie aanbeveling 2. Het groepsoverstijgende samenwerken wordt in de gesprekken met de leerlingenraad en de ouders als een zeer waardevolle ontwikkeling aangegeven.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

De leerkrachten werken op respectvolle wijze samen tijdens teamvergaderingen, werkbijeenkomsten, leerwerkgroepen, hebben we duo collega's, besprekingen zowel intern als extern. Hierbij werken we zoveel mogelijk vanuit de 'ik boodschap'. Elke leerkracht onderschrijft de schoolregels. Verder hebben wij allemaal de omgangsregeling, die wij als school hanteren, ondertekend.

In het team worden de doorgaande leerlijnen, beleidsplannen en het daltonboek besproken in het team.

De leerkracht werkt met coöperatieve werkvormen. Deze zijn opgenomen in het daltonboek. (Genummerde hoofden bij elkaar, werken met schoudermaatje, werken met oogmaatje, zoek iemand die, binnen en buiten kring, mix en koppel enz.) Ook binnen teamvergaderingen wordt hier wel eens gebruik van gemaakt.

Als team willen we de teambuilding vergroten door doormiddel van verschillende activiteiten. Zo hebben we bijvoorbeeld met een een teamscholingsdag "De Wilgenwaard" bezocht. We hebben hier de teamrollen van Belbin geïnventariseerd en besproken en het spel "Expeditie Robinson" gespeeld met als doel 'kennis hebben van en gebruik maken van elkaars teamrol'. Ook maken "specialisten" hun beleidsplan, nemen we samen de beleidsplannen door, vullen we teamrollen in en gaan we jaarlijks met elkaar uit eten en lunchen.

bevindingen visitatieteam

De samenwerking op teamniveau is goed georganiseerd in de praktijk. Het is belangrijk en handig deze ook te borgen: zie aanbeveling 2.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

We bieden het samenwerken schoolbreed aan. De leerlingen werken groep-
doorbrekend en maken hierbij gebruik van het hele schoolgebouw (stiltelokaal,
leerplein, leerplein beneden, klaslokaal).
Iedereen is op de hoogte van de afspraken voor het gebruik van deze ruimtes en
kan elkaar aanspreken op gedrag/geluid.
We zijn als team op de hoogte van elkaars sterke punten en mogelijkheden maar
ook van elkaars zwakke punten en valkuilen. Wij steunen elkaar in de ontwikkeling.

Middels klassenvergaderingen, de leerlingenraad, dag evaluaties en de lessen uit
de sociaal-emotionele methode Leefstijl werken wij samen.
Middels klassenvergaderingen, de leerlingenraad, leefstijl, bijwonen van her-
denkingsdiensten en burgerschap willen wij een veilige oefenplek bieden voor
democratisering en socialisering.

bevindingen visitatieteam

Het visitatieteam heeft de situatie conform de beschrijving hierboven ervaren.
Ook werkt de school samen met andere scholen binnen het DON. (Dalton Oost
Nederland) en binnen het bestuur is men voornemens om de Daltonscholen binnen
het bestuur expertise uit te laten wisselen (zie verslag gesprek bestuurder).

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

Groep 1 / 2

Iedere donderdag plannen de kleuters van groep 1 en twee taken op het planbord. Groep 1 minimaal één taak en groep 2 minimaal twee taken per week. De leerlingen mogen meer taken plannen. De leerkracht stuurt de planning bij. Kritisch kijken gebeurt door de leerkracht, na reflectie met de leerkracht tekent de leerling de opdracht af.

Groep 3 en het eerste half jaar groep 4

Iedere dag plannen de leerlingen de volgorde van de taken van die dag (Aanvankelijk lezen.) Technisch lezen, schrijven en rekenen). Dit doen ze door cijfersymbolen in de planvakjes te schrijven. De leerkracht doet dit eerst klassikaal voor in de klas. Als de taak af is, wordt dit met de juiste dag kleur ingekleurd in het rechter vakje. De leerlingen kunnen zelf controleren of ze de taken van de dag af hebben. De leerkracht begeleidt ze hierin en reflecteert samen met de leerling op het werk. Aan het eind van de dag wordt er een groeps cijfer gegeven voor de dag waarop we reflecteren op werkhouding en samenwerken. Midden groep 3 starten de leerlingen met het zelf nakijken van het gemaakte werk. In groep 4 is dit technisch, lezen, rekenen en spelling.

Tweede helft groep 4 t/m 8

Op het taakblad plannen de leerlingen hun werk voor de hele week. Na het afkleuren van de taken, geven de leerlingen middels duimen aan hoe het werk is gegaan. De leerlingen kijken hun gemaakte werk zelf na, bij meer dan drie fouten, moeten zij deze verbeteren en vragen zij zo nodig om extra instructie. In groep 7 en 8 worden de complimenten die leerlingen elkaar geven geregistreerd. Op het whiteboard wordt d.m.v. naamkaartjes aangegeven wie er complimenten wil geven. Deze worden aan het eind van de dag gegeven. In groep 5 t/m 8 schrijft iedere leerling zijn of haar eigen doel op voor de komende rapportperiode, door middel van het formulier Ik-doelen. De leerling vertelt zijn of haar eigen doel aan ouders en leerkracht tijdens het rapport gesprek. Op het taakblad staan op de achterkant reflectievragen waar de leerlingen iedere week antwoord op geven. Op de voorkant van het taakblad geeft de leerkracht zijn of haar reflectie. Het taakblad gaat mee naar huis en wordt vervolgens weer mee teruggenomen naar school.

Wij reflecteren op onze school op onderstaande manieren:

Reflecteren op taak

In groep 3 wordt het taakblad middels de volgende reflectievragen geëvalueerd:

- * het leukste deze week vond ik:
- * mijn maatje deze week was:
- * het spelen en werken ging:
- * het werken ging:

In de groepen 4 t/m 8 wordt het taakblad middels de volgende reflectievragen geëvalueerd:

De reflectieonderwerpen zijn:

- * contact met de leerkracht
- * concentratie
- * goed cijfer
- * leerdoelen behalen
- * problemen oplossen.

De leerkracht schrijft wekelijks een evaluatie van die week op het taakblad. Deze gaat naar huis, waarna ouders de mogelijkheid hebben om feedback geven op de week. Vervolgens wordt het taakblad geretourneerd naar school.

Reflecteren op het gemaakte werk

Het taakblad is voorzien van duimpjes. Middels deze duimpjes kunnen de leerlingen aangeven of ze een doelstelling wel of niet beheersen. Als ze de doelstelling niet beheersen kan de leerkracht bepalen om de leerlingen te verplichten een bepaalde instructie te volgen en nogmaals (een gedeelte van) de instructie te geven.

Eveneens kijken de leerlingen vanaf midden groep 3 hun eigen werk na. De vakken die de leerlingen zelfstandig nakijken wordt steeds verder uitgebreid. Als er meer dan 3 fouten wordt gemaakt moet de leerling de fouten de volgende ochtend verbeteren tijdens de inloop of taaktijd. De leerkracht helpt de leerling en biedt nogmaals de instructie.

Soms wordt er werk gezamenlijk nagekeken zodat leerlingen direct feedback hebben op hun werk en de leerling direct extra instructie kan geven of dezelfde instructie nogmaals kan geven.

Reflecteren op de dag

Aan het eind van de dag wordt er in alle groepen gevraagd hoe die dag geweest is. Groep 3 maakt gebruik hiervoor een thermometer waarbij de leerlingen elke dag een cijfer geven en deze middels een wasknijper, voorzien van de goede kleur, ophangen bij het cijfer. Vooral de beredenering “waarom krijgt de dag dit cijfer?” staat hierbij centraal.

Groep 7/8 maakt gebruik van een complimentenbord waarbij de leerlingen elkaar aan het eind van de dag complimenten geven.

Reflecteren op sociaal-emotionele situaties:

Wekelijks is er een leefstijl les of een klassenvergadering, hierin wordt het sociaal-/emotionele klimaat in de klas besproken (groepsklimaat) en wordt er gereflecteerd op het eigen gedrag. In de klassenvergadering wordt gereflecteerd op de gang van zaken in en rond de school. In de klassenvergadering worden zaken besproken als sfeer in de groep, leren in de groep, organisatie in de groep, punten vanuit leerlingen, punten uit de vorige klassenvergadering en/of leerlingenraad en punten voor de komende vergadering en/of leerlingenraad.

Reflecteren op jezelf en op het rapport.

Bij elk rapport reflecteren de leerlingen op de afgelopen rapportperiode. De leerlingen stellen daarbij IK-doelen.

Vanaf groep 5 zitten de leerlingen bij de rapportgesprekken gesprekken. Zij vertellen hierbij hoe een cijfer/beoordeling tot stand is gekomen en wat voor doelen ze hebben voor de volgende periode. Ze vertellen hoe de doelen zijn bereikt en waar ze tegenaan liepen.

bevindingen visitatieteam

De school heeft veel stappen gezet in de afgelopen jaren om de kernwaarde reflectie een vaste waarde te laten zijn binnen hun onderwijs. Het team verdient daarvoor zeker een compliment.

De school heeft een duidelijke structuur t.a.v. reflectie ontwikkeld en geeft hieraan op bovenstaande wijze uitvoering. In alle groepen is dit in een doorgaande lijn waar te nemen. Er is ruimte voor nieuwe ideeën en binnen de school wordt er gewerkt met een datamuur voor rekenen en spelling. Reflectie op eigen en groepsleerprestaties is hierbij het doel. Reflectie vraagt om een vervolgstap, een stap die leidt tot een volgend doel. Hier ligt een goede ontwikkelkans voor de school, we geven hiervoor een aanbeveling: zie aanbeveling 3.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

4.5)

- De leraar bespreekt regelmatig het werk samen met leerlingen.(o.a. Nieuwsbegrip, zaakvakken) ook bespreekt de leerkracht soms strategieën bijv. reken strategieën, spellingsproblemen, bij kleuters moeite met handelen als knippen plakken potlood hanteren enz.
- De leraar leert leerlingen op elkaar te reflecteren (boekbespreking, spreekbeurt).
- De leerkracht laat leerlingen elkaar feedback geven Leefstijl klassenvergaderingen enz. (peer feedback).

4.6) De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking door:

- De leraar maakt gebruik van feedback op de taak en het proces.
- De leraar organiseert klassenvergadering en de school organiseert een leerlingenraad (gr. 5 t/m 8).
- De leraar evalueert de dag aan het eind van de dag/dagdeel.

4.8) De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen. De leraar gebruikt hiervoor de volgende middelen:

- Klassenbezoek
- collegiale consultatie.
- Gesprekscyclus directeur
- groepsbesprekingen

bevindingen visitatieteam

Dit onderdeel wordt door de leraren conform de beschrijving uitgevoerd, inhoudelijk kan dit verder worden ontwikkeld op leraar/kindniveau: zie aanbeveling 3.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

4.9) De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren. Dit doet de school door gebruik te maken van:

- Pop-formulieren
- Collegiale consultatie
- Begeleiding nieuwe leerkrachten
- Uren duurzame inzetbaarheid
- Al onze afspraken staan in het daltonboek. Deze wordt jaarlijks met het team doorgenomen.

4.10) De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerling niveau door:

- We werken met nieuwe taakbladen waar op de achterkant reflectievragen staan. Deze zijn in het schooljaar 2015-2016 school breed ontwikkeld. Dit is een afgesproken doorgaande lijn.
- Wij volgen één methode op onze school voor de sociaal-emotionele ontwikkeling, dat is Leefstijl.

bevindingen visitatieteam

Complimenten voor de school waarop ze de kernwaarde reflectie nu al vorm hebben gegeven en de doorgaande lijn die ze daarin hebben ontwikkeld. Vele vormen van reflectie zijn zichtbaar in de school, waarbij een aantal er positief bovenuit steken:

- de rapportgesprekken met de kinderen.
- de bereidheid tot reflectie van het team op eigen handelen en de ontwikkelingen die vervolgens in gang worden gezet.

5. Effectiviteit / doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

5.1) De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling op onderstaande wijze:

- We stellen groepsplannen op naar aanleiding van citotoetsen en methode-toetsen. Elke leerling wordt ingedeeld op zijn/haar niveau na aanleiding van de resultaten op de citotoetsen en de methodetoetsen stelt de leerkracht dit regelmatig bij.
- Middels PGK kaarten/sociogram/leefstijl wordt de leerling gevolgd in zijn of haar sociaal-emotionele ontwikkeling. Hier worden ook sociale doelen opgesteld.
- Tijdens de klassenvergadering worden groepsdoelen opgesteld.(gr. 5 t/m 8)
- D.m.v. datamuur worden groepsdoelen opgesteld voor rekenen en spelling.
- De leerling vult ik-doelen in bij het rapport en is aanwezig bij de rapport-gesprekken (gr. 5 t/m 8).

5.2) De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd op volgende wijze:

- De leerling plant zelf zijn taken.
- De leerling kiest zelf zijn werkplek soms in meer of mindere mate in overleg met leerkracht.
- De leerling gebruikt de dobbelsteen doelmatig, hiermee geeft hij of zij aan hoe hij of zij wil werken.

5.3) De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden op volgende wijze:

- De leerling kiest zijn of haar werkplek.
- De leerling maakt een keuze om zelfstandig of samen te werken.
- De leerling kiest welk hulpmiddel hij of zij nodig heeft. (b.v. koptelefoon, opzoekboekje of ander visueel materiaal).
- De leerling geeft aan wanneer hij of zij extra instructie nodig heeft.

bevindingen visitatieteam

Het onderwijsprogramma wordt op een efficiënte wijze aangeboden. Doelen worden benoemd en zijn voor de kinderen zichtbaar. Daarnaast is de reflectie op de doelen een vast onderdeel van de taak. De kinderen kunnen altijd bezig zijn met hun taak, gericht op ontwikkelings- of leerdoelen. De structuren die hieraan ten grondslag liggen zijn in een opbouwende lijn zichtbaar in de school. Ook hier liggen kansen voor de school om de vrijheid/verantwoordelijkheid van de kinderen bij de uitvoering van het behalen van de doelen te vergroten: zie aanbeveling 1.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

- 5.4
- De leraar behaalt zijn leerdoelen via methodes en kennis van de leerlijnen, reflectie van leerlingen, persoonlijk ontwikkelingsplan, cursus, workshops, bestuderen literatuur, observaties, collegiale consultaties en besprekingen.
- 5.5
- De leraar gaat op efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd door : lesrooster, instructie/igdi model, uitgestelde aandacht, software methodes, gebruik van computers.
  - De leerkracht maakt zijn/haar (les)voorbereidingen en schrijft gedegen groepsplannen.
- 5.6
- De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les door verschillende werkvormen en coöperatieve structuren in te zetten.
- 5.7) De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen door:
- Onderscheid te maken tussen klassikale instructie en instructie in kleine groepjes. We gebruiken het groepsplan en de methode hiervoor als leidraad.

- 5.8) De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen
- Groep 1 t/m 8 experimenteren met het werken aan periode taken.
  - Groep 1 t/m 8 werken met een data muur.
  - De leerlingen doen hun uiterste best het lesdoel behalen. Als dit niet lukt dan biedt de leerkracht waar nodig extra instructie of verlengde instructie tijdens de volgende instructiemomenten. We verwijzen hiervoor naar 5.10.
- 5.9) De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling door:
- Inzet methodieken voor begaafde en meer begaafde leerlingen. Indien mogelijk kiezen leerlingen zelf hun thema (Kien, Slimme taal).
  - We maken bij de basisvakken gebruik van methodes die zich inzetten op het werken met drie niveaus.
- 5.10) De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen op onderstaande wijze:
- Door middel van observaties, methodetoetsen en citotoetsen, worden de resultaten geanalyseerd. Aan de hand van de foutenanalyses, trendanalyses en observaties worden de groepsplannen aangepast, waar nodig worden ook individuele handelingsplannen of eigen leerlijnen gemaakt. Aan de hand van deze uitkomsten worden eventuele vervolgstappen ondernomen als SOT en interne zorgbesprekingen.

bevindingen visitatieteam

Het visitatieteam heeft bovenstaande gedurende de dag kunnen waarnemen. Voor leerlingen die na signalering en/of analyse extra ondersteuning nodig hebben zijn meerdere vormen van begeleiding aanwezig.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

5.11) Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten door:

Tijd: aan de hand van toetskalenders, dag/week roosters, dag/week taken in de doorgaande lijn, maken wij zo maximaal gebruik van onze lestijd. De inloop van 8:20 tot 8:30 uur zorgt ervoor dat wij om 8:30 uur met de lessen kunnen beginnen.

Middelen: dagritme kaarten (groep 1,2) dagritme borden (groep 3 t/m 8) voorzien van tijden en instructie momenten. Kalender met weekdagen, dagkleuren en maanden van het jaar. Rollenkaarten vanaf groep 3. Beertjes aanpak groep 1 t/m 8.

Ruimte: de school biedt de mogelijkheid voor leerlingen om na de instructie een werkplek in de klas, op het leerplein boven of beneden, of in het stiltelokaal te kiezen.

De school heeft meerdere ingangen, waardoor de leerlingen na de pauzes zo snel mogelijk in hun klas kunnen zijn. Alle lokalen hebben schuifdeuren zodat wij de lokalen op verschillende manieren zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken.

5.12) De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel door:

Al het personeel met een vaste aanstelling beschikt over een Daltoncertificaat. Het daltonboek is bij alle leerkrachten bekend en zij nemen dit boek als leidraad voor hun functioneren binnen de school. Alle teamleden dragen hierdoor dalton uit.

De leerlingen worden voorbereid op hun eigenaarschap van de dalton competenties, welke zij in hun groep kunnen behalen.

5.13) De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen door de volgende ondersteuning te bieden: kleine kring, tutor lezen connect lezen, ralfi lezen, eigen leerlijnen, inzet externe expertise cognitief en sociaal/ emotioneel, aanpassing dag/weektaak, verlengde instructie, inzet materiaal ter ondersteuning voor de ontwikkeling van de leerlingen, eigen werkplek in de groep. Leerling bespreken in het S.O.T. en H.I.A.

Voor overige informatie verwijzen wij u naar ons zorgplan.

bevindingen visitatieteam

Het leerstofaanbod is gericht op het tegemoet komen aan niveauverschillen tussen de kinderen.

De Daltonkernwaarden zijn vertaald in Daltoncompetenties, waaraan de leerlingen moeten voldoen.

De school heeft een efficiënte en doelmatige aanpak van het leerstofaanbod en heeft de dagelijkse gang van zaken volgens ingeslepen patronen georganiseerd. Het is ons inziens hierdoor dat er een grote mate van rust heerst en de school een fijne, open Daltonsfeer ademt.

6. Borging

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

6.1) De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.

De school stelt een meerjarig beleidsplan op (2015 - 2018) waaruit twee keer per jaar een daltonbeleidsplan voort komt. Deze wordt met het team besproken en geëvalueerd. Ons daltonbeleidsplan is actueel.

6.2) De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.

Onze school beschikt over een daltoncoördinator. De coördinator bezoekt de daltonnetwerken en zorgt dat deze informatie bij het team terecht komt en wordt uitgevoerd. De coördinator enthousiasmeert de teamleden en zorgt ervoor dat daltonafspraken bekend zijn en worden nageleefd.

6.3) Wij dragen onze daltonidentiteit als volgt uit: Daltondag, daltonkrant, het logo wordt op alle formulieren die de school uit gaan gezet. Zo ook op de website, social media, folders etc.

6.4) De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen. Dit schooljaar (2015 – 2016) zijn er vier studiedagen geweest waarin dalton centraal stond. Het bezoeken van daltonnetwerken is hierin opgenomen. Tijdens schooljaar 2015-2016 hebben twee leerwerkgroepen gewerkt aan daltonontwikkelingen binnen de school. Zo heeft een leerwerkgroep zich gebogen over nieuwe taakbladen. Op deze taakbladen staan doelen vermeldt. Ook heeft deze leerwerkgroep zich ingezet voor een goede doorgaande lijn binnen de school omtrent de lay-out en inhoud van het taakblad. Dit is meerdere keren besproken met de teamleden. Ook heeft een leerwerkgroep het visitatieverslag ingevuld en gedeeld met het team.

6.5) Wij benutten de daltonmogelijkheden van onze school als volgt:
De school biedt de mogelijkheid voor leerlingen om na de instructie een werkplek in de klas, op het leerplein boven of beneden, of in het stiltelokaal te gaan werken. De school heeft meerdere ingangen, waardoor de leerlingen na de pauzes zo snel mogelijk in hun klas kunnen zijn. Alle lokalen hebben schuifdeuren zodat wij de lokalen op verschillende manieren zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken.

6.6) De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs als volgt:
Wij nemen een algemene ouder- en leerling enquête af.

6.7) Wij zijn actief betrokken bij regionale daltonactiviteiten door daltonnetwerken te bezoeken die georganiseerd worden door het D.O.N.

6.8) De leerlingen worden als volgt betrokken bij de daltonontwikkeling van de school:

- Twee wekelijks beledt de leerkracht van groep 5 t/m 8 een klassenvergadering. Dit gebeurt volgens een vast format. Elke groep kiest twee leerlingen uit die de groep vertegenwoordigt in de leerlingenraad. De actiepunten uit de klassenvergadering worden doorgespeeld naar de leerlingenraad. De directeur neemt deel aan de leerlingenraad om deze vergadering aan te sturen. De leerlingenraad koppelt vervolgens de punten weer terug naar de groep.

6.9) De ouders ondersteunen de school bij de volgende daltonontwikkeling:

- elke week kunnen ouders feedback geven op de dag/weektaak.
- Ouders worden uitgenodigd om een stukje te schrijven in de daltonkrant.
- Ouders worden uitgenodigd om de nationale daltondag te bezoeken.
- Ouders zitten in de P.R. commissie.

6.10) De stichting ROOS heeft respect voor ons als daltonschool. Wij krijgen de vrijheid om ons als daltonschool te ontwikkelen, maar wij krijgen vanuit ROOS geen extra faciliteiten als b.v. geld of middelen.

bevindingen visitatieteam

In het Daltonboek wordt de visie van de school op Daltononderwijs duidelijk beschreven. Ook de uitvoering van deze visie is in het Daltonboek geborgd. Er zijn de afgelopen tijd veel ontwikkelingen in gang gezet op schoolniveau, geef deze ontwikkelingen tijd en ruimte om ze daarna goed te kunnen borgen.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

geen

Uit de gesprekken met leerlingen

Het gesprek vond plaats met vier leerlingen van de leerlingenraad waarvan er twee net nieuw in de raad zitten. De kennismakingsbijeenkomst met de directeur heeft dit jaar al plaatsgevonden. In de eerste vergadering kiezen zij een voorzitter en een notulist. Er is geen penningmeester. Vanaf groep 5 kan je gekozen worden. Meestal twee leerlingen per groep. In die groepen hebben ze regelmatig een klassenvergadering. De leden van de leerlingenraad nemen de ideeën, tips en klachten mee naar de vergadering. De kinderen t/m groep 4 kunnen geen ideeën aandragen. Zij zijn nog te jong. Ze zijn trots op het Multi court en de mascotte. Dit jaar willen ze wat met de trap naar de bovenverdieping in school doen. Het is erg druk op de trap tijdens de pauzes (er is nog een buitentrap maar die gebruiken ze niet). Daarnaast moet de mascotte nog een naam krijgen.

De kinderen geven aan dat zij het fijn vinden om mee te gaan naar de rapportgesprekken. Daarnaast vinden de sfeer op school heel fijn en ook het nieuwe gebouw. Nu hebben ze meer contact met de jongere groepen.

Tijdens de bezoeken in de groepen weten de kinderen goed uit te leggen hoe er wordt gewerkt in de groep. Zij staan open voor vragen en zijn bereid om uitleg te geven.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

Uit gesprekken met leraren blijkt dat er een grote betrokkenheid bij de verdere (Dalton)ontwikkeling van de school aanwezig is.

Men opereert als team, maar de teamleden voelen zich ook vrij om binnen de kaders eigen initiatieven toe te passen. Leraren zijn bereid om na te denken over hun vak en passen aangereikte ideeën vanuit b.v. studiedagen toe in de groep. Met ondersteunend personeel zijn geen gesprekken gevoerd.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

Sinds de zomervakantie is Thea Bergsma interim-directeur van de Holterenk en heeft Jobke Rozema de taak Dalton coördinator op zich genomen.

Jobke gaat vanaf dit jaar ook deelnemen aan het regio-overleg.

Na een leuke opening van de Kinderboekenweek gaan wij in gesprek. Thea geeft aan dat het een open, enthousiast en ambitieus team is. Ze is trots op de sfeer.

- Voor de zomervakantie is het team in werkgroepen aan de slag gegaan met het visitatieverslag. Het heeft regelmatig op de agenda gestaan.
- Nieuwe leerkrachten krijgen een maatje. Nog niet iedereen heeft de Dalton-opleiding gedaan. Zij gaan waarschijnlijk volgend schooljaar.
- Er is hard gewerkt door het team aan een nieuw taakblad met reflectie en een periodetaak. Ook de datamuur is geïntroduceerd. Werken vanuit doelen met daarbij de gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- De kinderen komen mee met hun ouders tijdens de rapportgesprekken en de klassenvergadering draagt ook bij aan verantwoordelijkheid van kinderen.

Het team heeft hard gewerkt aldus Thea. Zij geeft aan dat het belangrijk is om oog te houden voor wat je al hebt bereikt (vier ook je successen) en vooral ook tijd te nemen om dit te borgen.

Uit de gesprekken met ouders

- Bij het gesprek met de ouders waren vier ouders aanwezig. Hun kinderen zaten in vrijwel alle groepen van de school en ook zaten er al kinderen van deze ouders in het voortgezet onderwijs. Van deze ouders zijn er twee ouders lid van de MR.
- De ouders hebben allen bewust voor de Holterenk gekozen, de keuze is gebaseerd op het onderwijs dat wordt gegeven. De kernwaarden van het Daltononderwijs zijn daarbij leidend geweest. Het Daltononderwijs past bij het (oudste) kind. De jongere kinderen uit het gezin gaan dan ook naar dezelfde school en hoewel het onderwijs dan misschien minder aansluit bij het karakter van het kind, heeft ook dit kind een fijne tijd op de Holterenk. Het kunnen werken op eigen niveau is een groot pluspunt van de school. De school kiest voor verbreding of verdieping van het leerstofaanbod en in enkele situaties voor versnellen van het leerstofaanbod. Wanneer ouders aangeven dat hun kind meer of minder werk aankan, wordt dit door de school zorgvuldig bekeken en zo mogelijk uitgevoerd.
- In het voortgezet onderwijs zijn de kinderen gewend aan plannen en het maken van eigen keuzes, dit vergemakkelijkt de overstap van het basis-onderwijs naar het voortgezet onderwijs. De kinderen hebben ook in latere schooljaren voordeel van deze “Daltonvaardigheden.”
- De aanwezigheid van kinderen bij de rapportgesprekken wordt door de ouders zeer gewaardeerd. De betrokkenheid van het kind bij zijn schoolprestaties en persoonlijke ontwikkeling wordt hierdoor voor de ouders zeer duidelijk.
- De aanwezige ouders voelen zich goed geïnformeerd over ontwikkelingen en nieuws van de school. De relatie tussen het Daltononderwijs op school en de opvoeding thuis is er, doordat ouders de kernwaarden ook in hun eigen opvoedingsvisie hebben. Eén ouder heeft ook een planbord thuis, wat overzicht biedt voor het weekprogramma van het gezin.
- Een wens van de ouders is dat het leerlingaantal van de school zo groeit, dat er van elk leerjaar een aparte groep kan worden geformeerd. De vorming van (tussentijdse) combinatieklassen wordt niet als prettig ervaren, alhoewel er begrip is voor de noodzaak daarvan.
- De ouders geven aan een breed vertrouwen te hebben in de school. Een groter compliment kun je als school niet krijgen.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurslid: Herman Weevers

Herman Weevers is aanwezig als bestuurder van stichting ROOS. Onder deze stichting vallen 12 scholen. ROOS staat voor verrijkend, vakkundig en verbonden waarbij iedere leerling uniek is. Talentontwikkeling is het sleutelwoord. Er is een positieve en betrokken houding vanuit het bestuur ten aanzien van Dalton-onderwijs. De kernwaarden verantwoordelijkheid en zelfstandigheid zitten ook in de visie van ROOS. Daarnaast vinden zij eigenaarschap van leerlingen heel belangrijk. Bij de realisatie van het nieuwe gebouw hebben zij rekening gehouden met het onderwijsconcept.

Er zijn meerdere kleinere Daltonscholen binnen de stichting. In de toekomst willen zij graag die krachten bundelen. Meer gebruik maken van elkaars kwaliteiten. We hebben ook even gesproken over de opkomst van IKC's. Op dit moment zijn er nog geen plannen voor een IKC aangezien het openbaar onderwijs maar een klein marktaandeel heeft en zij last hebben van krimp en de gemeente kiest voor centrale kinderopvang binnen een dorp.

Tot slot hoopt het bestuur binnenkort een nieuwe directeur aan te kunnen stellen voor de Holterenk.

beoordeling

nr	kernwaarden	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *		V
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		V
2	Zelfstandigheid		V
3	Samenwerking		V
4	Reflectie		V
5	Effectiviteit- doelmatigheid		V
6	Borging		V

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	<p>Betreft de kernwaarde vrijheid en verantwoordelijkheid: Vergroot de vrijheid en verantwoordelijkheid van de leerling bij het realiseren van zijn taak door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruimte te bieden voor het uitvoeren van (zelf) gestelde doelen, passend bij het niveau van de leerling. v.b: (een aantal) periodedoelen en/of taken (gebaseerd op interesses) laten stellen door de leerling. - Het plannen van de taak te verschuiven van leerkracht gestuurd naar leerling gestuurd. - De leerlingen zelf hun werkplek te laten kiezen op basis van vertrouwen vooraf. - De leerlingen zelf te laten bepalen of ze willen samenwerken, buiten specifieke samenwerkingsopdrachten.
Nr. 2	<p>Betreft de kernwaarde samenwerken: Er wordt op vele manieren samengewerkt binnen de school. Beschrijf deze samenwerking op leerling-, leerkracht- en schoolniveau en borg dit in het Daltonboek.</p>
Nr. 3.	<p>Betreft de kernwaarde reflectie: De school past reflectie toe op alle niveaus. Verbind voor de leerlingen ook een vervolg aan deze reflectie door een hieruit voortkomend doel te stellen en het doel te noteren, b.v. op het volgende taakblad.</p>

slotopmerkingen

Het visitatieteam dankt de school voor de open en prettige ontvangst en wijze waarop wij in de school welkom waren. Wij hebben op een ongedwongen manier ons een beeld kunnen vormen van het Daltononderwijs op de Holterenk. Wij wensen de school voor de komende vijf jaar veel succes en verwachten, dat het enthousiaste team meer dan genoeg inspiratie vindt om de aanbevelingen vanuit deze visitatie om te zetten in positieve Daltonontwikkelingen.

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum
Jantje Lammers-de Lange		12-10-2016

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zelf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de “slotopmerkingen” genoemd in het visitatieverslag.

Zeer tevreden en met gepaste trots kijken wij terug op de visitatiedag. Wij hebben de houding van de visiteurs als positief kritisch ervaren. De visiteurs hadden zich volgens ons goed voorbereid en hebben tijdens de visitatie dag een duidelijk beeld gekregen van onze school.

Wij hebben het als team als zeer positief ervaren dat we het visitatierooster met betrekking tot de groepsbezoeken vrij open hebben gehouden. Hierdoor was het zowel voor het team als voor de visiteurs mogelijk om te zien en te laten zien hoe we dagelijks werken op de Holterenk.

De gekregen aanbevelingen zijn voor ons goede ontwikkelpunten en we zien hier voldoende kansen en mogelijkheden in om verder mee aan de slag te gaan. Bij het bespreken van de ontwikkelpunten was er de mogelijkheid om van gedachten te wisselen. Hierdoor hebben wij een duidelijk beeld gekregen hoe we hiermee verder kunnen. Hiervoor dank.

Uiteraard zijn we ook erg blij met de gekregen complimenten en hebben we als team dit succes gevierd.

Gezien de wisselingen binnen ons team (waarnemende directeur en nieuwe dalton-coördinator) waren er wat onduidelijkheden over de voorbereiding van deze dag. We hebben het als erg prettig ervaren dat de visiteurs hierin mee hebben gedacht en ons waar nodig van extra instructies hebben voorzien, zodat we alles goed konden voorbereiden.

Wij willen Jantje Lammers – de Lange en Silvia van Houten dan ook erg vriendelijk bedanken voor hun bezoek en het verslag.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde vrijheid en verantwoordelijkheid: Vergroot de vrijheid en verantwoordelijkheid van de leerling bij het realiseren van zijn taak door: <ul style="list-style-type: none"> - Ruimte te bieden voor het uitvoeren van (zelf) gestelde doelen, passend bij het niveau van de leerling. v.b: (een aantal) periodedoelen en/of taken (gebaseerd op interesses) laten stellen door de leerling. - Het plannen van de taak te verschuiven van leerkracht gestuurd naar leerling gestuurd. - De leerlingen zelf hun werkplek te laten kiezen op basis van vertrouwen vooraf. De leerlingen zelf te laten bepalen of ze willen samenwerken, buiten specifieke samenwerkingsopdrachten.
actie	We gaan onderzoek doen naar de inhoud van ons huidige taakblad. In het schooljaar 2016-2017 gaan we onderzoek doen waar we verbeterpunten kunnen aanbrengen zodat leerlingen meer vrijheid en verantwoordelijkheid krijgen bij het realiseren van hun taken. In het schooljaar 2017-2018 gaan we werken met de aanpassingen. Eind schooljaar 2017-2018 evalueren we deze aanpassingen. Vanaf schooljaar 2018-2019 maken we het taakblad definitief en borgen we dit in de documenten.
uitvoerenden	Leerwerkgroep Dalton
tijdvak	Schooljaar 2016-2017: onderzoeken & experimenteren Schooljaar 2017-2018: implementeren & evalueren Schooljaar 2018-2019: borgen
scholing/ externe ondersteuning toelichting	Dalton Oost Nederland Inspirerende voorbeelden (andere Daltonscholen)
aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde samenwerken: Er wordt op vele manieren samengewerkt binnen de school. Beschrijf deze samenwerking op leerling-, leerkracht- en school-niveau en borg dit in het Daltonboek.
actie	Beschrijven van de niveaus van samenwerken en borgen in het Daltonboek.
uitvoerenden	Daltoncoördinator: Jobke Rozema
tijdvak	Schooljaar 2016-2017
scholing/ externe ondersteuning toelichting	Eventuele ondersteuning van andere Daltonscholen binnen onze stichting.
toelichting	Eén van de speerpunten van onze school in het schooljaar 2017-2018 is 'onderzoekend leren'. Hierbij is samenwerkend leren onmisbaar. Wanneer het onderzoekend leren wordt geïmplementeerd (schooljaar 2018-2019) wordt ook dit geborgd in het Daltonboek en Daltonbeleidsplan.

aanbeveling 3. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Betreft de kernwaarde reflectie: De school past reflectie toe op alle niveaus. Verbind voor de leerlingen ook een vervolg aan deze reflectie door een hieruit voortkomend doel te stellen en het doel te noteren, b.v. op het volgende taakblad.
actie	Deze aanbeveling wordt meegenomen in combinatie met aanbeveling 1. We gaan onderzoeken hoe we een vervolg kunnen geven aan de reflectie.
uitvoerenden	Leerwerkgroep Dalton
tijdvak	Schooljaar 2016-2017: onderzoeken & experimenteren Schooljaar 2017-2018: implementeren & evalueren Schooljaar 2018-2019: borgen
scholing/ externe ondersteuning	Dalton Oost Nederland Inspirerende voorbeelden (andere Daltonscholen)
toelichting	

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
Thea Bergsma	directeur		22-11-2016
Jantje Lammers	visitatievoorzitter		10-11-2016

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de
visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van
de NDV.